

Sygnatura akt I C 640/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 18 listopada 2015 roku

Sąd Okręgowy w Koninie Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Jan Bartniak

Protokolant: st. sekr. sąd. Stella Michalska

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 roku w Koninie

sprawy z powództwa **T. Ż. (1), R. Ż. (1) i J. Ż. (1)**

przeciwko **(...) Spółka Akcyjna
w W.**

o **zadośćuczynienie**

1. zasądza od pozwanego (...) Spółka Akcyjna w W. na rzecz powodów:

– T. Ż. (1) kwotę 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych)
z ustawowymi odsetkami od dnia 5 września 2014 roku,

– R. Ż. (1) kwotę 25.000 zł (dwadzieścia pięć tysięcy złotych)
z ustawowymi odsetkami od dnia 5 września 2014 roku,

– J. Ż. (1) kwotę 8.000 zł (osiem tysięcy złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 5 września 2014 roku.

2. oddala powództwo w pozostałej części.

3. zasądza powodom od pozwanego kwotę 2.930,50 zł (dwa tysiące dziewięćset trzydzieści złotych i 50/100) kosztów procesu.

Sędzia

Jan Bartniak (...)

Sygn. akt I C 640/14

UZASADNIENIE

Powodowie T. Ż. (1), R. Ż. (1) i J. Ż. (1) wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. w W. kwot po 50.000 zł na rzecz powodów T. Ż. (1) i R. Ż. (1) i kwoty 30.000 zł na rzecz powódki J. Ż. (1), z ustawowymi odsetkami od dnia 24 kwietnia 2013 roku do dnia zapłaty – tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią P. Ż. (syna i brata powodów), na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. oraz zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powodowie wywodzili, że w dniu 17 lipca 2006 roku w miejscowości P. miał miejsce wypadek, w wyniku którego śmierć poniósł P. Ż.. Sprawca wypadku został skazany za jego spowodowanie wyrokiem karnym, nadto był ubezpieczony w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego.

Powodowie wezwali pozwanego do zapłaty odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. w związku z pogorszeniem ich sytuacji życiowej po śmierci syna/brata, ale pozwany odmówił. Następnie pismem z dnia 5 kwietnia 2013 roku powodowie wezwali pozwanego do zapłaty zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku śmierci P. Ż., a pozwany decyzją z dnia 23 kwietnia 2013 roku odmówił jakichkolwiek roszczeń. Powodowie podkreślili, że śmierć syna i brata była dla nich ogromną tragedią. Rodzice P. Ż. nie mogli pogodzić się ze stratą syna, który (wraz z żoną i córką) w tych samych zabudowaniach. Nadto ich poczucie krzywdy wzrosło po wyprowadzce synowej (wraz z wnuczką) i założeniu przez nią nowej rodziny. Powódka J. Ż. (1) po śmierci brata czuła smutek, żal, w wyniku wypadku „utraciła bratnią duszę”(k.9). Żądanie odsetek ustawowych oparte zostało o treść art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 14 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych, (...) i (...) (k. 2-11).

Na rozprawie w dniu 24 lipca 2015 roku powodowie złożyli spis kosztów, wnosząc o zasądzenie na ich rzecz kwoty 12.355,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu – w tym kwoty 4.800 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (k. 175).

Pozwany (...) Spółka Akcyjna w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zaprzeczył, aby powodom w związku z wypadkiem z dnia 17 lipca 2006 roku przysługiwało zadośćuczynienie, a nadto aby jego podstawą był art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Według pozwanego, odszkodowanie z czynu niedozwolonego przysługuje jedynie osobom bezpośrednio poszkodowanym – osobom przeciwko którym kierowane jest działanie sprawcy. Wyjątkiem jest art. 446 § 3 k.c. i obecnie funkcjonujący art. 446 § 4 k.c., nie mający w sprawie zastosowania. W dacie zdarzenia brak było podstaw do wypłaty osobom bliskim zmarłego zadośćuczynienia za własną szkodę. Rozszerzenie zaś możliwości stosowania art. 23 k.c. na przypadki roszczeń o zapłatę za szkody powstałe przed dniem 3 sierpnia 2008 roku, kierowane wobec zakładów ubezpieczeń, godzi w zasadę pewności obrotu. Z ostrożności procesowej pozwany zarzucił, że zadośćuczynienia są wygórowane, a odsetki ustawowe winny być zasądzone od dnia wyrokowania (k. 78-81).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 17 lipca 2006 roku w P. A. F., na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej numer (...) z drogą powiatową numer (...), kierując ciągnikiem siodłowym marki R. (...) o nr rej. (...) wraz z naczepą o nr rej. (...), nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że zbliżając się do oznakowanego skrzyżowania nie zachował szczególnej ostrożności i nie zredukował prędkości oraz nienależycie obserwował przedpole jazdy, na skutek czego najechał na tył oczekującego na w/w skrzyżowaniu dróg na wykonanie manewru skrętu w lewo samochodu ciężarowego marki L. o nr rej. (...), kierowanego przez M. K.. Uderzony pojazd przewrócił się prawym bokiem na lewy pas ruchu wprost pod jadący z kierunku przeciwnego samochód osobowy marki P. o nr rej. (...), kierowany przez Z. N., który to samochód uderzył w leżący pojazd marki L., w wyniku czego śmierć na miejscu zdarzenia poniosło trzech pasażerów pojazdu marki L. w tym P. Ż., a czterech doznało obrażeń. Sprawca wypadku A. F. został skazany za spowodowanie wypadku prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 7 marca 2007 roku sygn. akt II K (...), nadto w chwili wypadku korzystał z ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego (bezsporne, a nadto dowód: kserokopia notatki urzędowej z dnia 17 lipca 2006 roku k. 20-21, kserokopia wyroku SR w S. z dnia 7 marca 2007 roku k. 22, kserokopia wyroku SO w K.z dnia 12 lipca 2007 roku k. 23, kserokopia protokołu rozprawy kasacyjnej z dnia 12 sierpnia 2008 roku k. 24).

P. Ż. w momencie śmierci miał 35 lat, mieszkał wraz z żoną i córką w zabudowaniach gospodarstwa rolnego swoich rodziców powodów T. i R. małżonków Ż.. Zmarły pracował przy pracach dorywczych – także na terenie Niemiec, pomagał w gospodarstwie rolnym rodziców. W domu rodzinnym mieszkała także córka powodów małżonków Ż. – powódka J. Ż. (1), która pracowała w Zakładzie (...), nadto pomagała także rodzicom w pracach w gospodarstwie rolnym. Zmarły wraz z żoną prowadził wspólne – odrębne od rodziców i siostry - gospodarstwo domowe. Powodowie małżonkowie Ż. planowali przekazać własność gospodarstwa rolnego synowi i synowej. Zmarły był osobą życzliwą i wyrozumiałą, był z rodzicami i siostrą związany, razem spędzali święta, a powodowie liczyli na jego pomoc w

przyszłości (dowód: zdjęcia k. 40, zeznania świadków: D. L. k. 130, S. J. k. 130v-131, zeznania powodów T. Ż. k. 115, 185v-186, R. Ż. k. 115v-116, 186, J. Ż. k. 116, 186)

W chwili śmierci P. Ż. jego rodzice mieli po 58 lat, a J. Ż. (1) 36 lat. Powódka T. Ż. (1) po powzięciu wiadomości o śmierci syna otrzymała zastrzyk uspokajający. W następstwie zdarzenia straciła apetyt i chęć do pracy. Powód R. Ż. (1) o śmierci P. Ż. dowiedział się z telefonicznej informacji od pracodawcy syna, także otrzymał zastrzyk uspokajający. Organizacją pogrzebu zajmował się R. Ż. (1), jego synowa oraz mąż drugiej córki D.. Powódka J. Ż. (1) po śmierci brata czuła się źle, straciła chęć do pracy. Powodowie byli załamani (dowód: zeznania świadków: D. L. k. 130, S. J. k. 130v-131, zeznania powodów T. Ż. k. 115, 185v-186, R. Ż. k. 115v-116, 186, J. Ż. k. 116, 186)

Śmierć syna wywołała u powódki T. Ż. (1) łagodną reakcję depresyjną – nasiloną reakcję żałoby z poczuciem straty i krzywdy bez powikłań patologicznych. Reakcja depresyjna miała lekkie nasilenie i ustąpiła w ciągu roku. Na wiadomość o śmierci syna zareagowała pobudzeniem emocjonalnym, wymagała pomocy medycznej, posiłkowała się ogólnie dostępnymi lekami uspokajającymi. Powódka skarżyła się na apatię, brak motywacji do aktywności, słaby apetyt, kłopoty ze snem, zgłaszała epizody powracających wspomnień na temat nieszczęścia. Objawy te upośledziły jej społeczne i emocjonalne funkcjonowanie. Aktualnie jej aktywność życiowa pozostaje w normie, a poczucie krzywdy i żalu nie wykracza poza ramy klinicznego rozpoznania. Powódka koncentruje się na żałobie po śmierci syna.

Śmierć syna wywołała u powoda R. Ż. (1) łagodną reakcję depresyjną – nasiloną reakcję żałoby z poczuciem straty i krzywdy bez powikłań patologicznych. Reakcja depresyjna miała lekkie nasilenie i ustąpiła w ciągu roku. Wiadomość o śmierci syna wywołała u powoda stan ostrego stresu psychicznego: miał odczucie ciężaru serca, poczucie osłabienia, obniżonego nastroju. Skarżył się na obniżony nastrój, kłopoty ze snem. Objawy te w lekkim stopniu upośledziły jego społeczne i emocjonalne funkcjonowanie. Aktualnie jego aktywność życiowa pozostaje w normie, a poczucie krzywdy i żalu nie wykracza poza ramy klinicznego rozpoznania. Powód koncentruje się na żałobie po śmierci syna.

Śmierć brata wywołała u powódki J. Ż. (1) zaburzenia emocjonalne w postaci ostrej reakcji na stres, następnie reakcję żałoby z poczuciem straty i krzywdy bez powikłań patologicznych. Zaburzenie to miało znaczne nasilenie i ustąpiło w ciągu kilku dni. Powódka miała poczucie odrealnienia, niedowierzania, obniżony nastrój, bała się o rodziców. Posiłkowała się ogólnie dostępnymi lekami uspokajającymi, po ustąpieniu objawów stresu rozwinęła się u niej reakcja fizjologicznej żałoby bez powikłań patologicznych. Aktualnie powódka koncentruje się na żałobie po starciu brata, aktywność życiowa w normie. Poczucie krzywdy i żalu nie wykracza poza ramy klinicznego rozpoznania.

(dowód: opinia sądowo-psychologiczna k. 138-142, 185)

U powódki T. Ż. (1) po śmierci syna pojawiła się reakcja żałoby, depresyjne zaburzenia reaktywne, poczucie straty, tęsknoty za zmarłym. Objawy były nieznacznie nasilone, a po pół roku ustąpiły. W okresie późniejszym w związku z konfliktami z synową, powódka podjęła leczenie psychiatryczne, okresowo nasilały się u niej zaburzenia adaptacyjne: niepokój, rezygnacja, lęki i zaburzenia snu. Cierpienie jakie odczuwała powódka po śmierci syna było znaczne, objawy psychopatologiczne nasiliły się w związku z innymi sprawami – konfliktem z synową. Po roku od śmierci syna powódka doznała wstrząśnienia mózgu i przeżyła uraz głowy, co może mieć związek z organicznymi zaburzeniami nastroju rozpoznanymi w 2010 roku. Powstałe zaburzenia związane ze zdarzeniem z dnia 17 lipca 2006 roku nie osiągają poziomu, w którym zasadne byłoby orzekanie uszczerbku na zdrowiu (dowód: opinia sądowo-psychiatryczna k. 150-154, 176)

Po śmierci P. Ż. umową darowizny z dnia 26 lipca 2006 roku powodowie T. i R. Ż. (1) darowali synowej I. Ż. własność należącego do nich gospodarstwa rolnego położonego we wsiach B., J. i G. w zamian za rentę strukturalną, a obdarowana ustanowiła na rzecz darczyńców prawo służebności osobistej polegające na korzystaniu przez nich ze wszystkich pomieszczeń znajdujących się na parterze darowanego budynku mieszkalnego, ogrzanych i oświetlonych, a nadto ustanowiła na rzecz powódki J. Ż. (1) prawo służebności osobistej polegającej na korzystaniu przez nią z jednego pokoju na piętrze oraz wspólnej kuchni, łazienki na parterze i wspólnego korytarza, ogrzanych i oświetlonych, zagwarantowała powodom prawo swobodnego poruszania się po całym obejściu nieruchomości, w tym korzystanie z ogródka przydomowego i budynków gospodarczych oraz zapewniał powodom T. i R. Ż. (1) opiekę i pielęgnowanie w

czasie choroby, a po ich śmierci sprawienie pogrzebu odpowiadającego zwyczajom miejscowym (dowód: kserokopia aktu notarialnego rep. A nr (...) k. 41-52).

Obecnie powódka T. Ż. (1) ma 67 lat, a powód R. Ż. (1) 67 lat, oboje pobierają świadczenia emerytalne: powódka w wysokości 880 zł, a powód w wysokości 1.500 zł. Powód R. Ż. (1) leczył się u lekarza rodzinnego na nadciśnienie oraz na serce – obecnie leczenie to kontynuuje, po śmierci syna nie korzystał z pomocy psychologa czy psychiatry. Powódka T. Ż. (1) nadal przeżywa śmierć syna. Powodowie odwiedzają grób syna na cmentarzu.

Powódka J. Ż. (1) ma 45 lat, nadal jest niezamężna, mieszka z rodzicami i prowadzi z nimi wspólne gospodarstwo domowe. Po śmierci brata nie korzystała z pomocy lekarza, brała leki nasenne, które zażywała jeszcze przed wypadkiem. Obecnie powódka pracuje jako składacz koszul za wynagrodzeniem minimalnym. Powódka często odwiedza grób brata.

W kilka lat po śmierci P. Ż. między powodami a żoną zmarłego wyniknął konflikt, toczyło się także postępowania sądowe przeciwko R. Ż. (1) z inicjatywy synowej. W 2010 roku żona zmarłego wyprowadziła się wraz z córką i zamieszkała z nowym partnerem(jak mówi powódka T. Ż. k.115v „z kochankiem”). Powódka T. Ż. (1) w dniu 12 kwietnia 2010 roku zgłosiła się do psychiatry z powodu nerwowości, drażliwości, odczuwania kołatania serca, zaburzeń snu, trudności w kontrolowaniu emocji, okresów przygnębienia, płaczliwości, poczucia obniżonej wydolności psychofizycznej. Rozpoznano u niej organiczne zaburzenia nastroju (dowód: kserokopia dokumentacji medycznej k. 53-60, zeznania świadków: D. L. k. 130, S. J. k. 130v-131, zeznania powodów T. Ż. k. 115, 185v-186, R. Ż. k. 115v-116, 186, J. Ż. k. 116, 186)

W toku postępowania likwidacyjnego decyzją z dnia 26 października 2006 roku pozwany m.in. odmówił wypłaty na rzecz powodów kwot żądanych tytułem odszkodowania z powodu znacznego pogorszenia się sytuacji życiowej po śmierci P. Ż.. Pismem z dnia 5 kwietnia 2013 roku powodowie wezwali pozwanego do zapłaty kwot: na rzecz R. i T. Ż. (1) po 20.000 zł tytułem odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. i po 50.000 zł tytułem zadośćuczynienia z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c., na rzecz J. Ż. (1) 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia z art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Decyzją z dnia 23 kwietnia 2013 roku pozwany odmówił wypłaty jakichkolwiek roszczeń (dowód: kserokopia decyzji z dnia 26 października 2006 roku k. 26, kserokopia pisma z dnia 5 kwietnia 2013 roku wraz z dowodem nadania k. 27-30, kserokopia decyzji z dnia 23 kwietnia 2013 roku k. 31, kserokopia pisma z dnia 18 września 2013 roku wraz z dowodem nadania k. 32-34, kserokopia decyzji z dnia 7 lutego 2014 roku k. 35).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie zeznań powodów i świadków, opinii biegłych psychologa i psychiatry oraz wskazane dokumenty, powołanych w poczynionych wyżej ustaleniach faktycznych.

Sąd dał wiarę zeznaniom powodów T. Ż. (1), R. Ż. (1) i J. Ż. (1), a także świadka D. L. (2), gdyż zeznania te są rzeczowe, logiczne i spójne ze sobą, a nadto znajdują potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie. Poza tym brak było dowodów przeciwnych, które zaprzeczałyby prawdziwości twierdzeń powodów i świadków.

Sąd nie dał wiary zeznaniom świadka S. J. (2), że także powód R. Ż. (1) leczy się psychologicznie, gdyż twierdzenia te są sprzeczne z zeznaniami samego powoda. Pozostałym zaś zeznaniom świadka Sąd dał wiarę.

W ocenie Sądu opinie biegłych psychiatry i psychologa, sporządzone na okoliczności związane z wpływem zdarzenia z dnia 17.07.2006 r., na stan zdrowia powodów, były jasne i logiczne, a ich wnioski należyście wyczerpująco uzasadnione.

Wartość dowodowa dokumentów zgromadzonych w sprawie nie budziła zdaniem Sądu wątpliwości i nie była przez strony kwestionowana.

Sąd zważył, co następuje:

Odpowiedzialność pozwanego w okolicznościach niniejszej sprawy nie może budzić wątpliwości, skoro sprawca wypadku, w wyniku którego zmarł P. Ż. został skazany prawomocnym wyrokiem za popełnienie przestępstwa z art.

177 § 1 i 2 kk. Sprawca wypadku w momencie zdarzenia korzystał z ochrony ubezpieczeniowej od odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych u pozwanego.

Ponadto zgodnie z art. 822 § 1 k.c. w brzmieniu obowiązującym w dniu wypadku, przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na której rzecz została zawarta umowa ubezpieczenia. Zgodnie natomiast z obowiązującym w dniu wypadku art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 392 j.t.), z ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych przysługuje odszkodowanie, jeżeli posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są obowiązani do odszkodowania za wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu szkodę, której następstwem jest śmierć, uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia, bądź też utrata, zniszczenie lub uszkodzenie mienia, przy czym z art. 36 ust. 1 powyższej ustawy wynika, że odszkodowanie ustala się i wypłaca w granicach odpowiedzialności cywilnej posiadacza lub kierującego pojazdem, najwyżej jednak do ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej.

Powodowie jako podstawę prawną swych roszczeń o zadośćuczynienie wskazali art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c..

Rozstrzygając kwestię odpowiedzialności pozwanego w kontekście roszczenia o zadośćuczynienie za krzywdę doznaną przez osoby bliskie zmarłego Sąd podzielił ugruntowane już stanowisko Sądu Najwyższego, że spowodowanie śmierci osoby bliskiej może stanowić naruszenie dobra osobistego członków rodziny zmarłego w postaci szczególnej więzi rodzinnej i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c., jeżeli śmierć nastąpiła na skutek deliktu przed dniem 3 sierpnia 2008 roku (por. uchwała SN z 22 października 2010 roku, sygn. III CZP 76/10, Lex nr 604152, z dnia 13 lipca 2011 roku, sygn. III CZP 32/11, Lex nr 852341, wyroki SN z dnia 11 maja 2011 roku, sygn. I CSK 621/10, Lex nr 848128 i z dnia 15 marca 2012 roku, sygn. I CSK 314/11, Lex nr 1164718). Ponadto artykuł 34 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz.U. Nr 124, poz. 1152 ze zm.) - w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 roku - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c.. Jak wskazano, uprawnienie osoby trzeciej do żądania od ubezpieczyciela odszkodowania z tytułu ubezpieczenia pojazdu mechanicznego powstaje wówczas, gdy posiadacz lub kierujący pojazdem mechanicznym są zobowiązani zgodnie z przepisami prawa cywilnego do odszkodowania za szkodę wyrządzoną w związku z ruchem tego pojazdu – szkodę szeroko rozumianą, obejmującą zarówno uszczerbek majątkowy, jak i niemajątkowy. Ta regulacja jest wyrazem woli ustawodawcy zapewnienia osobie trzeciej możliwie pełnej kompensaty szkody wyrządzonej w związku z ruchem pojazdu mechanicznego. Mając na względzie tak rozumiany art. 34 ust. 1 w brzmieniu sprzed dnia 11 lutego 2012 roku, nie ma podstaw do uznania, że wyłącza on z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zadośćuczynienie za krzywdę osoby, wobec której ubezpieczony ponosi odpowiedzialność na podstawie art. 448 k.c. Takie ograniczenie wymagałoby wyraźnej podstawy prawnej, tymczasem przewidziane w art. 38 u.u.o. wyłączenia odpowiedzialności ubezpieczyciela dotyczą szkody majątkowej i - jak wyjaśniono w orzecznictwie (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2007 roku, sygn. III CZP 146/06) - nie ma podstaw do rozciągnięcia tego przepisu na wypadki wyrządzenia szkody niemajątkowej. Zadośćuczynienie przyznawane na podstawie art. 448 k.c. kompensuje zatem szkodę niemajątkową (krzywdę), której w związku ze śmiercią spowodowaną ruchem pojazdu mechanicznego doznają osoby najbliższe zmarłego na skutek naruszenia ich własnego dobra osobistego w postaci prawa do więzi rodzinnej (por. uchwała SN z 19 stycznia 2007 roku, sygn. III CZP 146/06, Lex nr 207713 oraz uchwała SN z 20 grudnia 2012 roku, sygn. III CZP 93/12, Lex nr 1267081).

W niniejszej sprawie nie ma wątpliwości, że spowodowanie śmierci syna i brata powodów naruszyło ich dobra osobiste. Rodzina jako związek najbliższych osób, które łączy szczególna więź wynikająca z pokrewieństwa, podlega ochronie prawnej. Wiąż ta odgrywa doniosłą rolę, zapewniając członkom rodziny poczucie stabilności, bezpieczeństwa, wzajemne wsparcie, pomoc. Zerwanie tej więzi stanowi zatem naruszenie dóbr osobistych członków tej rodziny. Ze

zgromadzonego zaś w sprawie materiału dowodowego wynika, że rodzina Ż. jest i była zgodną rodziną, mieszkającą ze sobą i pracującą wspólnie, w której więzi były zażyłe i bliskie.

Zgodnie z art. 448 k.c., w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepisy prawa nie ustanawiają żadnych kryteriów, na podstawie których winno być ustalane zadośćuczynienie. Wypracowała je natomiast judykatura, a zwłaszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wskazuje ono, że zadośćuczynienie ma kompensacyjny charakter, w związku z czym musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość. Określenie wysokości zadośćuczynienia powinno być dokonane z uwzględnieniem wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanego krzywdy, m.in. wieku poszkodowanego, czasu trwania cierpień, trwałości i skutków, od rodzaju i stopnia winy sprawcy szkody i odczucia jej przez poszkodowanego (tak m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 1999 roku, sygn. I CKN 1145/99, niepubl.; orz. Sądu Najwyższego z 12 kwietnia 1972 roku, sygn. II CR 57/72, OSNCP 1972/10/183; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 sierpnia 1969 roku, sygn. I PR 224/69, OSNCP 1970/6/111).

Śmierć P. Ż. spowodowała u powodów szkodę na osobie (krzywdę), przeżywaną nie tylko w chwili powzięcia wiadomości o śmierci syna i brata. Powodowie wraz ze zmarłym i jego rodziną mieszkali razem, pracowali w należącej ówczesnie do małżonków Ż. gospodarstwie rolnym, spędzali razem czas, byli z nim mocno związani. Naturalnie śmierć P. Ż. była najbardziej przykłą dla jego rodziców. Wiąż między rodzicami a dziećmi jest jedną z silniejszych więzi międzyludzkich. Zerwanie tej więzi przez śmierć dziecka stanowi trudne do wyobrażenia poczucie pokrzywdzenia i nasilenie cierpienia, trudnego do opisanego. Każdy rodzic ma bowiem prawo do wychowania swojego dziecka, obserwowania jego dorastania, wchodzenia w dorosłość i jak najdłuższego towarzyszenia dziecku w jego życiu. Wypadek odebrał małżonkom Ż. możliwość korzystania z tych wartości. U R. i T. Ż. (1) w związku ze śmiercią syna pojawiła się łagodna reakcja depresyjna – nasilona reakcja żałoby z poczuciem straty i krzywdy bez powikłań patologicznych. W przypadku obu tych osób reakcja depresyjna miała lekkie nasilenie i ustąpiła w ciągu roku. Powodowie bardzo przeżyli śmierć syna, skarżyli się na kłopoty ze snem, samopoczuciem. Aktualnie ich aktywność życiowa pozostaje w normie, a poczucie krzywdy i żalu nie wykracza poza ramy klinicznego rozpoznania. Powodowie koncentrują się na żałobie po śmierci syna, odwiedzają grób syna.

Wskazać należy, iż powódka T. Ż. (1) w 2010 roku podjęła leczenie psychiatryczne i rozpoznano u niej organiczne zaburzenia nastroju, aczkolwiek – jak wynika z opinii biegłych – było to wynikiem ówczesnego konfliktu z synową. Także z pozostałego zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, że to konflikt z żoną zmarłego syna przyczynił się do kłopotów w zdrowiu psychicznym powódki, wymagających pomocy psychiatry. Bezpośrednio bowiem po wypadku powódka z takiej pomocy nie korzystała.

Także powódka J. Ż. (1) bardzo przeżyła śmierć brata, aczkolwiek naturalnie w jej przypadku nasilenie krzywdy było mniejsze niż u rodziców. Śmierć P. Ż. wywołała bowiem u powódki J. Ż. (1) zaburzenia emocjonalne w postaci ostrej reakcji na stres, następnie reakcję żałoby z poczuciem straty i krzywdy bez powikłań patologicznych. Zaburzenie to miało znaczne nasilenie i ustąpiło w ciągu kilku dni. Powódka miała poczucie odrealnienia, niedowierzania, obniżony nastrój, bała się o rodziców, nie korzystała z pomocy psychologa czy psychiatry. Aktualnie poczucie krzywdy i żalu nie wykracza poza ramy klinicznego rozpoznania. Podkreślić także należy, że w chwili śmierci brata powódka była już osobą dorosłą, a P. Ż. miał własną rodzinę. Naturalnym jest, że w tym okresie życia więzi między rodzeństwem uległy pewnemu rozluźnieniu – gdyż oczywistym jest, że P. Ż. swą aktywność życiową koncentrował wokół swojej rodziny: żony i córki.

Biorąc pod uwagę powyższe, a także odległość czasową od zdarzenia, Sąd uznał roszczenie powodów T. Ż. (1) i R. Ż. (1) za uzasadnione do kwot po 25.000 zł, a powódki J. Ż. (1) do kwoty po 8.000 zł.

Wobec powyższego, Sąd zasądził od pozwanego (...) S.A. w W. na rzecz powódki T. Ż. (1) kwotę 25.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 września 2014 roku do dnia zapłaty, na rzecz powoda R. Ż. (1) kwotę 25.000 zł wraz

z ustawowymi odsetkami od dnia 5 września 2014 roku do dnia zapłaty, na rzecz powódki J. Ż. (1) kwotę 8.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 5 września 2014 roku do dnia zapłaty (punkt 1 wyroku), a w pozostałym zakresie oddalił roszczenia powodów jako bezzasadne (punkt 2 wyroku).

O odsetkach orzeczono na podstawie art. 481 k.c. i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 22 maja 2003 roku o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych, zasądzając je od dnia 5 września 2014 roku, tj. od dnia następnego po dniu doręczenia odpisu pozwu, precyzującego w sposób wyczerpujący i ostateczny (co do podstaw jak i wysokości) roszczenie powodów o zadośćuczynienie (vide: omówienie zawarte na str. 5 uzasadnienia).

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. w zw. z art. § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Powodowie wygrali proces w 45%, ponieśli koszty procesu w wysokości 11.155,20 zł (opłata sądowa 6.500 zł, koszty zastępstwa procesowego 3600 zł, opłaty skarbowe od pełnomocnictwa 51 zł, zaliczka na opinię biegłego 1.000 zł, koszty korespondencji 4,20 zł), a zatem zgodnie z zasadą stosunkowego rozdzielenia kosztów procesu należy im się zwrot od pozwanego kwoty 2.930,50 zł (punkt 3 wyroku). Podkreślić należy, iż ustalając koszty zastępstwa procesowego strony powodowej Sąd kierował się treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2007 roku, sygn. III CZP 130/06, OSNC 2008/1/1 (por. także postanowienie SN z dnia 7 kwietnia 2011 roku, sygn. IV CZ 142/10, Lex nr 785282).

Jan Bartniak